

Pelagische vissoorten

Structuur van de sector en werkgelegenheid

Deze factsheet betreft pelagische vissoorten die veelal diepgevroren aan de verwerking en groothandel worden aangeboden. De haring (anders dan *diepgevroren gehele vis*) wordt in een aparte factsheet beschreven. De Nederlandse pelagische vis wordt als gehele vis, diepgevroren aan boord van trawlers, voordat die aan land worden gebracht. De groothandel van pelagische vissoorten bestaat uit 6 bedrijven. Er is een duidelijke tweedeling in de deelsector tussen reders als volledig geïntegreerde bedrijven en bedrijven die zich alleen richten op de verwerking en/of groothandel van pelagische vis. De volledig geïntegreerde bedrijven kennen zowel visserij (inclusief het vriezen als verwerking aan boord), opslag, visgroothandel als transport. Daarbij verhandelen en verwerken de volledig geïntegreerde bedrijven ook pelagische vis die gevangen wordt door visserijbedrijven uit Duitsland, Frankrijk, Groot-Brittannië, Polen en Litouwen, waarvan de schepen in bezit zijn van de Nederlandse rederijen. De niet (volledig) geïntegreerde bedrijven verwerken vaak ook haring. Hun omzet betreft echter voor het grootste deel andere pelagische vissoorten, waardoor ze niet onder de factsheet van haringverwerking vallen. Deze verwerkende en groothandelsbedrijven kopen pelagische vis aan omdat ze geen eigen visserijcapaciteit in de vorm van schepen hebben. Deze aangekochte vis wordt in het eigen bedrijf verwerkt of de verwerking wordt uitbesteed waarbij de vis dan alleen wordt verhandeld vanaf kantoor.

Tabel 1.1 Profiel bedrijven actief in verwerking en handel van diepgevroren pelagische soorten in 2017

Bedrijfs grootte	Aantal bedrijven	Omzet (mln. euro)	Werkgelegenheid (aantal personen)	Werkgelegenheid (FTE)
Omzet tussen de 1 en 10 miljoen euro	1*	3	15	15
Omzet groter dan 10 miljoen euro	5	461	170	149
Totaal	6	464	185	164

* Bij de omzet van de volledig geïntegreerde bedrijven is alleen het deel van de omzet in beschouwing genomen van de groothandels- of verwerkingsactiviteiten op land (consistent met Beukers, 2015).

Bron: Wageningen Economic Research, 2019.

In 2017 bedroeg de geschatte omzet van de groothandelsactiviteiten van Nederlandse bedrijven die diepgevroren pelagische soorten verwerkten en verhandelden 464 miljoen euro (tabel 1.1). Daarvan werd gemiddeld bijna 85% van de omzet bijgedragen door de 3 grootste bedrijven. De omzet van deze sector is in de afgelopen jaren aanzienlijk gestegen; in 2013 was de totale omzet 380 miljoen euro en in 2009 nog 235 miljoen euro. De werkgelegenheid, gerelateerd aan de groothandelsactiviteiten, is ten opzichte van 2013 toegenomen met ongeveer 16% en wordt geschat op 185 personen en 164 fte. Het grootste deel van het personeel was verantwoordelijk voor verkoop en ondersteuning (80%).

Wanneer de omzet en werkgelegenheid worden gebaseerd op die van het volledig geïntegreerde bedrijf, dus inclusief pelagische visserijactiviteiten onder Nederlandse vlag, dan werd in totaal 570 miljoen euro omgezet met 563 werknemers (542 fte). De bemanning op Nederlandse trawlers op zee wordt dan meegerekend, omdat zij de gevangen vis verwerkten aan boord. Op de vragen over verwachtingen voor komend jaar (2019) gaf gemiddeld 75% van de bedrijven aan dat de omzet en werkgelegenheid zich stabiel zullen ontwikkelen. De overige 25% verwacht een lichte stijging van de werkgelegenheid maar een grote daling van de omzet.

Grondstofvoorziening

De grondstoffen voor de pelagische visbedrijven worden voor het grootste deel gevangen door eigen trawlers in Europese wateren. De visserij op pelagische vissoorten (zoals haring, makreel, horsmakreel, blauwe wijting, sardines en sardinella) wordt voornamelijk uitgeoefend door pelagische trawlers (veelal langer dan 100 meter) in het Noordoostelijk deel van de Atlantische Oceaan, ten zuiden van de Noordzee (Het Kanaal) en vrij noordelijk boven de oostkust van Schotland. Veruit het grootste deel van de aanvoer vindt plaats door deze trawlers in eigendom van drie grote Nederlandse rederijen. De Nederlandse vangstrechten voor de belangrijkste pelagische soorten waren in 2018 ten opzichte van 2013 toegenomen met 36% (tabel 1.2). Deze vangstrechten worden per gequoteerde vissoort bepaald op basis van wetenschappelijk onderzoek. Landen kunnen de vangstrechten nadat deze zijn toegekend, gedurende het jaar nog onderling (bij)ruilen. Vooral de vangstrechten voor en na uitruil van blauwe wijting waren sterk toegenomen doordat deze soort zich duurzaam ontwikkelde en goed liet vangen. De vangstrechten voor de andere 3 vissoorten lieten een fluctuerend beeld van jaar tot jaar zien in dezelfde periode. De vergelijking van 2018 met 2013 geeft een mogelijk vertekend beeld door de fluctuaties in eerdere jaren. Voor makreel waren de vangstrechten van 2013-2014 enorm gestegen, van 20.600 ton naar 83.000 ton. De jaren daarna kende de vangst op deze vissoort lagere afgegeven vangstadvies door wetenschappelijke biologen. Na een toename van de vangstrechten in 2018 werd voor 2019 een drastisch lager vangstadvies afgegeven voor makreel. ICES (International Council for the Exploration of the Sea), het wetenschappelijk onafhankelijk adviesorgaan, constateerde eind 2018 dat de visstand van makreel onder de toelaatbare grens was gekomen, tot grote verbazing van de pelagische sector. Daarbij werd het duurzaamheidscertificaat MSC (Marine Stewardship Council) opgeschort voor makreel gevangen in de Noordoostelijke Atlantische zee. Op verzoek van Noorwegen is het vangstadvies voor makreel opnieuw door ICES onderzocht. Dit heeft uiteindelijk geleid tot een herziening van de visstand, die bijna tweemaal zo hoog werd bijgesteld door een nieuwe rekenwijze. Voor haring geldt een soortgelijk verhaal. Deze kende in 2019 een enorme daling qua vangstadvies. Later in 2019 is de haringstand in de Noordzee door ICES herzien. De EU en Noorwegen werken samen aan een nieuw managementplan voor haring in de Noordzee.

Tabel 1.2 Nederlandse vangstrechten pelagische vissoorten na uitruil (tonnen) binnen EU-wateren

Vissoort	2009	2013	2018
Haring (Scando-Atlantic)	47.800	127.900	136.900
Makreel	30.500	20.600	55.200
Horsmakreel	61.200	78.400	46.800
Blauwe wijting	13.900	53.500	142.000
Totaal	153.400	280.300	380.900

Bron: Visserij in Cijfers, 2019

De stijging van de Nederlandse vangstrechten is terug te zien in de aanvoer van de pelagische vis. Het aantal Nederlandse trawlers was tussen 2013 en 2018 gedaald van 10 naar 8. En zelfs tot 7 begin 2019. Echter, de totale aanvoer van pelagische vis (haring, makreel, horsmakreel, blauwe wijting en diverse andere soorten) fluctueerde tussen 2013 en 2018 tussen een minimum van 241.000 ton (2015) en een maximum van 317.500 ton (2018) (tabel 1.3). De meest gevangen vis van het totaal aangevoerde volume in 2018 was de blauwe wijting (40%), gevolgd door haring (33%), makreel (10%), horsmakreel (10%), sardine (5%), sardinella (1%) en overige vissoorten (1%). Door de aanpassingen in het verdrag tussen de EU en Mauritanië is het de laatste jaren niet mogelijk om sardinella te vangen in de kustwateren van dit Afrikaanse land. Vanaf eind 2019 volgen nieuwe onderhandelingen tussen Mauritanië en Europa. De huidige 5-jarige visserijovereenkomst tussen de Europese Unie en Mauritanië loopt tot 16 november 2019. Vanaf 2016 waren de vangsten in Europese wateren van haring en blauwe wijting sterk gestegen vergeleken met de jaren daarvoor.

Tabel 1.3 Nederlandse aanvoer pelagische vissoorten, 2013-2018 (tonnen)

Vissoort	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Aanvoer	258.900	296.500	241.000	275.000	297.000	317.500

Bron: Wageningen Economic Research, 2019.

Zoals hierboven eerder beschreven, verhandelen en verwerken de Nederlandse rederijen ook pelagische vis van visserijbedrijven die ze in eigendom hebben, maar die gevestigd zijn in het buitenland (Duitsland, Frankrijk, Polen, Litouwen en Groot-Brittannië). Vis aangevoerd door deze buitenlands gevlagde schepen wordt in Nederland als import geregistreerd. Tussen 2013 en 2018 fluctueerden de importvolumes tussen de 246.200 en 306.100 ton (tabel 1.4). Wisselende vangstrechten waren waarschijnlijk de belangrijkste oorzaak voor deze fluctuaties. De totale import van de Duitse, Franse en Britse schepen lag in 2018 ongeveer 20% hoger dan in 2013. Grote veranderingen in de import waren vooral te zien in de import vanuit Duitsland; de sterk verminderde import vergeleken met 2013 van horsmakreel (gemiddeld 60-70% minder) werd gecompenseerd door de 4-5 maal grotere import (in relatie tot 2013) van blauwe wijting in 2017 en 2018. Voor import uit het VK en Frankrijk was er in 2018 een vergelijkbaar beeld ten opzichte van 2013. Alleen vanuit Frankrijk werd in toenemende mate makreel ingevoerd naar Nederland. Onder overige landen zijn met name Noorwegen, de Faeröer eilanden en Litouwen de grootste importlanden van waaruit pelagische vis naar Nederland werd ingevoerd.

Tabel 1.4 Import van diepgevroren pelagische vis (haring, makreel, horsmakreel, blauwe wijting, sardines en sardinella), 2013-2018 (tonnen)

Herkomst	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Duitsland	116.200	111.200	113.200	94.100	156.000	150.600
Frankrijk	36.800	36.100	33.700	37.700	51.800	48.700
Groot-Brittannië	47.200	30.000	40.300	39.500	42.100	41.600
Overige landen	49.700	112.100	59.000	77.500	52.000	65.200
Totaal	249.900	289.400	246.200	248.800	301.900	306.100

Bron: Eurostat, 2019.

Productie en verwerking

Van de behaalde omzet bestond 66% uit pelagische vis getypeerd als overige visverwerkingsvorm (tabel 1.5). Dit betrof pelagische vis die op zee aan boord verwerkt (diepgevroren) is door trawlers. Doordat deze factsheet ingaat op verwerking en groothandel vanaf land, wordt het verwerken (hier: vriezen aan boord op zee) van vis niet als verwerking binnen eigen bedrijf beschouwd. Van de totale omzet werd in 2017 gemiddeld slechts 1% verwerkt in het eigen bedrijf. Voor kleinere individuele bedrijven kan dit percentage misschien wel 90-100% zijn, maar op de totale omzet van de gehele deelsector is dit gemiddeld genomen minimaal. Hetzelfde gold voor het aandeel van de totale omzet dat gemiddeld genomen werd aangekocht als reeds verwerkt product door andere Nederlandse (8%) of buitenlandse bedrijven (25%). Geen van de bedrijven liet in 2017 de verwerking door een gelieerd bedrijf in het buiten- of binnenland verrichten. Het is echter wel belangrijk te benoemen dat enkele grote bedrijven een meerderheidsbelang hebben in verwerkende bedrijven. Al opereren deze laatst genoemde bedrijven zelfstandig en worden ze daardoor ook als apart staande bedrijven beschouwd door de ondernemingen met een meerderheidsaandeel.

Tabel 1.5 Aandeel van type producten (verwerkt/verhandeld) in de omzet van pelagische vissoorten in 2017

Verwerking/handel (% van de omzet)	2017
Diepgevroren producten (op zee aan boord van trawlers)	66%
Gekocht van andere buitenlandse bedrijven	25%
Gekocht van andere Nederlandse bedrijven	8%
Verwerkte producten in eigen bedrijf	1%
Totaal	100%

Bron: Wageningen Economic Research, 2019.

Afzetmarkt

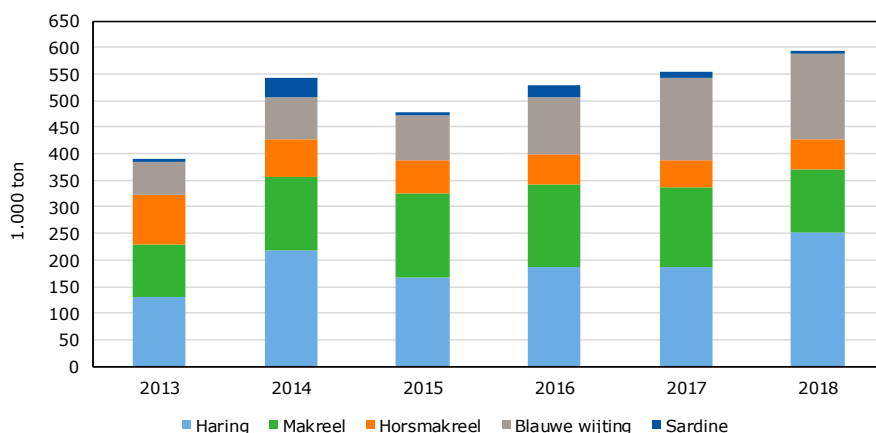
Veruit het grootste deel van de pelagische vis (97%) was bestemd voor de export (tabel 1.6). Slechts 3% werd afgezet op de binnenlandse markt. Met name buitenlandse visgroothandels waren van belang voor de afzet. Deze exportmarkt werd vooral bediend door de grote geïntegreerde bedrijven. In figuur 1.3 zijn de belangrijkste afzetmarkten getoond voor de export. Voor kleinere visverwerkers (met een omzet kleiner dan 10 miljoen euro) was het belangrijkste afzetkanaal de binnenlandse visdetailhandel (vooral haring en makreel). Door de relatief geringe omzet en volumes van deze kleine bedrijven zijn de voor hun belangrijkste afzetkanalen nauwelijks op te maken uit tabel 1.6.

Tabel 1.6 Afzetkanalen van pelagische vissoorten in 2017

Afzetkanaal (% van de omzet)	2017
Buitenland	97%
Visgroothandel	74%
Visverwerkende bedrijven	12%
Andere groothandel (importeur, agenten, food, diepvries)	8%
Visdetailhandel	3%
Binnenland	3%
Visgroothandel	2%
Visverwerkende bedrijven	1%
Totaal	100%

Bron: Wageningen Economic Research, 2019.

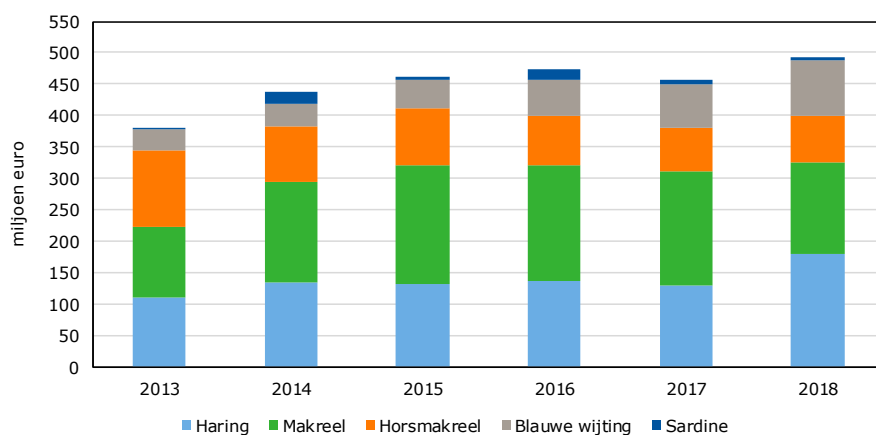
Op de vraag welke factor het meest bepalend was voor de prijs voor de pelagische visverwerker en –groothandelaar werd het vaakst ‘concurrerende producten uit het buitenland’ aangegeven. Als tweede werd ‘belangrijke afnemers in binnen- en buitenland’ genoemd als bepalend voor de prijs.

Figuur 1.1 Nederlandse export diepgevroren pelagische gehele vis naar soort, 2013-2018 (x 1.000 ton)

Bron: Eurostat, 2019

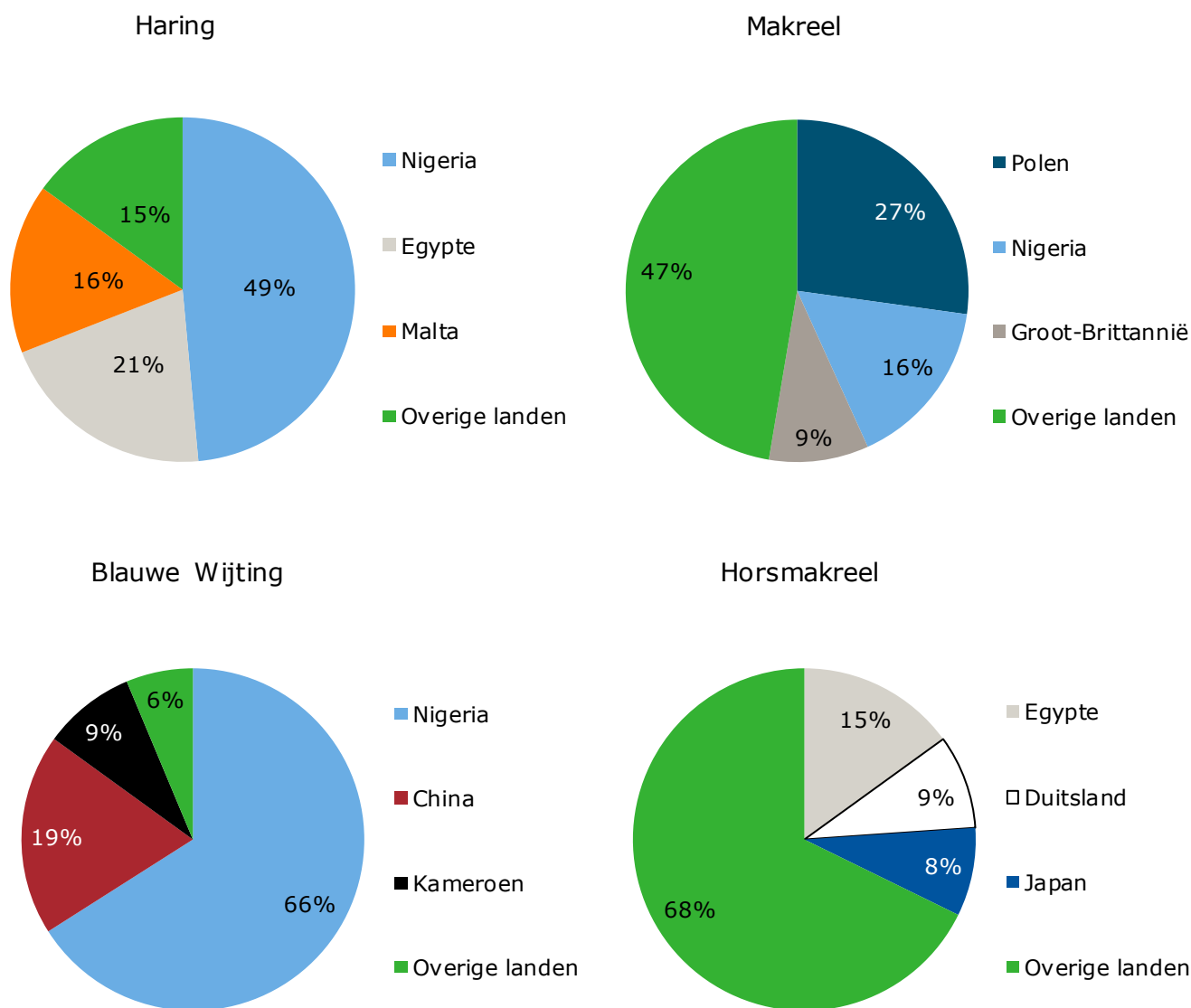
Het grootste deel van de door Nederlandse bedrijven aangevoerde diepgevroren pelagische gehele vis vanaf zee was bestemd voor de export. Door de hogere aanvoer van Nederlandse trawlers en toename van import was de export van de belangrijkste pelagische vissoorten tussen 2013 en 2018 gegroeid in volume en in waarde. Tussen 2013 en 2018 steeg het geëxporteerde volume met ruim 50% van 389.400 naar 594.800 ton (figuur 1.1). Er werd vooral meer blauwe wijting en haring geëxporteerd. Ook de waarde van de export nam in deze periode toe, met 30% van 381.400 naar 493.900 euro (figuur 1.2). Deze exporttoename was terug te zien in de toegenomen omzet (tabel 1.1) die tussen 2013 en 2017 voor de totale deelsector met ongeveer 22% toenam. Door de verandering in de soortsaamenstelling nam de totaal gemiddelde prijs af met 16%. Voor individuele soorten namen de gemiddelde prijzen toe behalve voor de haring. Vooral de gemiddelde prijs van makreel steeg, namelijk met 7%. Makreel is commercieel gezien de belangrijkste vissoort gevolgd door de horsmakreel, wanneer de gemiddelde prijs per kilo in ogenschouw wordt genomen. Beide vissoorten kenden een gemiddelde prijs van boven de 1 euro per kilo in tegenstelling tot de andere pelagische vissoorten haring, blauwe wijting en sardine.

Figuur 1.2 Nederlandse export diepgevroren pelagische gehele vis naar soort, 2013-2018 (in miljoen euro)

Bron: Eurostat, 2019

De meeste pelagische vis was bestemd voor exportmarkten in Afrika (figuur 1.3). In 2018 was Nigeria de belangrijkste afzetmarkt voor haring en blauwe wijting en was Egypte dit voor de horsmakreel. Voor makreel was Polen de grootste afzetmarkt (27%) en werd naast Nigeria (16%) ook een aanzienlijk deel naar Groot-Brittannië (9%) geëxporteerd. Met de onzekerheid rondom de Brexit is dit een afzetmarkt die risico geeft. Bovenstaande landen zijn de traditioneel belangrijke afzetmarkten voor pelagische vis. Vooral in Afrika zijn pelagische soorten een belangrijke voedselbron voor de lokale bevolking.

Figuur 1.3 Belangrijkste afzetmarkten voor diepgevroren pelagische gehele vis naar soort in 2018

Bron: Eurostat, 2019

Ontwikkelingen en perspectief

Ondanks toegenomen vangstrechten na 2015 zijn de grote wisselingen in de vangstrechten de grootste zorg voor de pelagische verwerking en groothandel. De herziening van het visbestand voor de haring en makreel in 2019 zijn voorbeelden van de complexiteit en tegelijkertijd de impact van drastisch bijgestelde vangstrechten gebaseerd op wetenschappelijk vangstadadviezen. De schorsing voor het MSC-label begin 2019 vanwege een vermoedelijke dreigende lage visstand voor makreel heeft grote impact op de verkoop van deze vissoort aan de retail. Daarnaast lijkt de visstand van sardinella voor de kust van Mauritanië bedreigd te worden door overbevissing. Momenteel worden Europese visserij schepen niet toegelaten tot de kustzone van Mauritanië. Vooral niet-Europese schepen uit landen als Turkije en China vissen juist ongelimiteerd in de kustzone op sardinella. Veelal zijn deze vangsten bestemd voor de opschalende vismeelindustrie op het vasteland van Mauritanië. Deze ontwikkelingen baren de Europese rederijen zorgen, gezien een dreigende uitputting van het sardinellavisbestand. De afgelopen jaren visten twee trawlers van Nederlandse reders delen van het jaar buiten de kustzone van Mauritanië op sardinella en andere vissoorten. Tenslotte kenmerken de afgelopen jaren zich door een toegenomen vangstefficiëntie van de Nederlandse trawlers. De sector heeft de afgelopen jaren diverse aanpassingen in de vloot moeten doorvoeren vanwege aangepaste regelgeving zoals het verbod op het gebruik van freon in de vriesinstallaties aan boord, en het alleen nog maar mogen vissen met laagzwavelige olie op de Noordzee. Ter vervanging wordt er gevoren met een combinatie van CO₂ en ammonia. Hierdoor kunnen de reizen langer worden (indien er voldoende vangst is), omdat er sneller ingevoren kan worden. Buiten de Noordzee is dit verbod op het gebruik van freon niet van toepassing. In het verleden was er een ban door de Nigeriaanse overheid op import. In 2014 kondigde de Nigeriaanse overheid beperkingen aan op het importeren van vis met als doel een jaarlijkse reductie van 25% om meer zelfvoorzienend te worden. De toenmalige regering kwam hier snel op terug. Deze belangrijke markt lijkt nu stabiel, al duurt het lang voordat deze markt weer op de voormalige omvang zit. In de tussentijd is er een ban door oplopende spanningen tussen Europa en Rusland sinds 2015 (RVO, 2019). Deze ban heeft echter bij lange na niet zo'n grote impact als een ban op de West-Afrikaanse markt. Andere grote landen die handelen in pelagische vissoorten, zoals de Faeröer eilanden, profiteren weer van de ban tussen Europa en Rusland.

Perspectief

Wat betreft de grondstofvoorziening is de (onduidelijkheid over de) Brexit de meest bepalende beleidsontwikkeling voor de pelagische sector. De Nederlandse pelagische rederijen zijn voor hun vangsten voor ongeveer 60% afhankelijk van de wateren rondom het Verenigd Koninkrijk (Turenhout et al., 2017). Uit het verleden met de zogenoemde makreeloorlog is gebleken hoe complex en langdurig onderhandelingen over het management van gezamenlijk beviste wateren kunnen zijn. Wanneer het VK de EU verlaat, is het de vraag hoe de onderhandelingen zullen verlopen naast die met de andere niet-Europese visserijlanden zoals IJsland, Noorwegen, Groenland en de Faeröer. Deze landen stellen ten opzichte van de EU op verschillende en eigen wijze de jaarlijkse TAC's vast. Het ontbreken van bindende afspraken tussen de kuststaten over vangstmogelijkheden kan leiden tot beheerproblemen bij het gezamenlijk benutten van de visstanden. Tegelijk baren de aanleg en toewijzing van windparken tot zorgen. Met name boven Schotland bevindt zich een belangrijk paaigebied voor de haring. De ecologische effecten van de aanleg van windparken op de aanwas van haring is nog onzeker.

De invoering van de aanlandplicht vanaf 2015 is een uitdaging. De aanlandplicht beperkt namelijk de mogelijkheden voor het ruilen van quota met andere EU-lidstaten voor zogenaamde choke species (bijvangstsoorten die door beperkingen in het quotum de visserijactiviteiten kunnen beperken). Europese lidstaten moeten onder de aanlandplicht alle vissoorten waar geen uitzondering voor geldt aanvoeren. Hierdoor zullen de quota eerder benut worden die voorheen aantrekkelijk waren om te worden geruild tegen andere vissoorten, welke weer choke species waren voor Nederlandse pelagische rederijen.

De afgenomen vangstmogelijkheden voor uitruil van de pelagische soorten in 2019 zal de Nederlandse pelagische rederijen doen overwegen om meer buiten de Europese wateren te gaan vissen. De nieuwe overeenkomst tussen Marokko en de Europese Unie biedt kansen om de komende 4 jaar in de Marokkaanse wateren te vissen. Daarnaast zijn er weer volop besprekingen over het nieuwe aangekondigde Gemeenschappelijk Visserijbeleid in Europa. Hierin zullen

(technische) maatregelen worden opgenomen die impact kunnen hebben op de gehele Europese visserij en visverwerking.

Het perspectief voor de afzetmarkt is voor de pelagische verwerkende industrie positief: wereldwijd neemt de vraag naar vis toe. Veel landen binnen de EU hebben een programma ter stimulering van vis. Met name in Azië en Afrika is een toename naar vis te zien vanwege een groeiende bevolking, toenemende welvaart bij een substantieel deel van de bevolking en een groeiend bewustzijn voor gezonde voeding. In Azië neemt de vraag uit Japan naar vis af, maar juist in andere Aziatische landen (met name landen grenzend aan de zee of water) neemt de vraag toe. Het grote verschil tussen Azië en Afrika is dat in Azië vooral de vraag naar duurdere vissoorten toeneemt. De Afrikaanse markt is vooral een bulkmarkt met vraag naar de goedkopere vissoorten. De kwaliteit is niet per sé minder dan het hogere prijssegment vis in Azië. In Azië is er een snelgroeiende groep consumenten die relatief meer wil en kan betalen per kilo vis.

Kijkend naar het perspectief op niveau van de individuele onderneming, gaven enkele bedrijven aan dat ze voor komend jaar een gelijk beeld verwachten qua aanbod grondstoffen, personeel, financiële winsten en de concurrentiepositie. Voor een deel van de bedrijven wordt een verslechtering verwacht voor marge op product en financiële winsten, en daardoor ook een verslechtering van de concurrentiepositie en het aanbod van personeel.

Appendix Methodiek

Bijgaande factsheet over de verwerkende- en groothandelsbedrijven voor de pelagische soorten is gebaseerd op een analyse van zowel algemene gegevens als specifieke individuele bedrijfsgegevens. Om deze gegevens te verzamelen is gebruik gemaakt van een aantal bronnen:

- Een inventarisatie van de bedrijven in de visverwerkende industrie is gebaseerd op de gegevens van de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA) en ter benchmark de lijst van het voormalig Productschap Vis. Tegelijk is bij de KvK (Kamer van Koophandel) gecontroleerd of ieder geselecteerd bedrijf in 2017 nog actief was onder de vermelde naam.
- Alleen bedrijven met een omzet hoger dan 1 miljoen euro in 2017 zijn geselecteerd. Deze minimale drempelwaarde van 1 miljoen euro wordt gehanteerd om daarmee de economisch actieve verwerkende- en groothandelsbedrijven te onderscheiden van de passieve ondernemingen. Of van bedrijven waarbij visproducten slechts een klein aandeel vertegenwoordigen in een breed assortiment van voedingsproducten.
- Bedrijven zijn ingedeeld naar deelsector op basis van het belangrijkste product in omzet. Wanneer dit pelagische vissoorten waren, zijn de bedrijven voor deze deelsector geselecteerd.
- Onder alle bedrijven is een digitale enquête verspreid met vragen over de bedrijfsomvang, omzetgegevens, herkomst van grondstoffen, verwerkingsactiviteiten, in- en verkoopstromen, afzetkanalen, werkgelegenheid, (duurzaamheid)certificering, trends, ontwikkelingen en perspectieven. Deze enquête was gelijk aan die van het voorgaande onderzoek naar de economische prestaties van de visverwerkende en -groothandelssector in Nederland (Beukers, 2015).
- De verzamelde bedrijfsgegevens zijn geaggregeerd tot sectortotalen waarbij individuele bedrijfsgegevens niet zijn terug te leiden.
- Met een aantal bedrijven in de sector zijn face-to-face diepte-interviews gehouden om de gegevens te duiden en verder in te gaan op de trends en ontwikkelingen.
- De bedrijven die niet hadden gereageerd op de digitale enquête zijn telefonisch benaderd met een ingekorte versie van de vragenlijst. In deze ingekorte vragenlijst is alleen gevraagd naar de bedrijfsomzet in vis, schaal- en schelpdieren, de werkgelegenheid (aantal arbeidsplaatsen en aantal fte), de verdeling van de omzet over export en afzet op de binnenlandse markt, en de verdeling van de omzet over de belangrijkste producten.
- Informatie over de import en export van de producten in deze deelsector zijn verkregen vanuit de internationale handelsstatistieken (Eurostat).
- Informatie over de grondstofvoorziening (vangsten, productie enzovoort) zijn uit verschillende bronnen verkregen en worden als zodanig in de tekst benoemd.
- Van de bedrijven waarvan geen individuele informatie is verkregen, zijn de omzet en werkgelegenheid gebaseerd op informatie van de KvK voor het jaar 2017. Wanneer deze gegevens voor specifiek het jaar 2017 ontbraken, werden deze geschat op basis van bedrijfsgegevens die in eerdere jaren bij de KvK zijn ingediend. Aangezien het aantal werknemers niet altijd in fte wordt vermeld, is aangenomen dat 90% van het aantal personeelsleden uitgedrukt kan worden in fte. Deze aanname is gebaseerd op de beschikbare resultaten en interviews met bedrijven.

Tabel 1.7 Overzicht van de verzamelde data die zijn gebruikt als basis voor deze factsheet

Bron	Aantal waarnemingen	Aandeel bedrijven
Totaal aantal bedrijven	6	100%
Digitale enquêtes	4	67%
Telefonische enquêtes	0	0%
Diepte-interviews	3	50%

Bron: Wageningen Economic Research, 2019.

Specifiek voor deze deelsector zijn bij de opwerking van de gegevens de volgende aannames gedaan:

- In overeenstemming met Beukers (2015) is bij de omzet van de volledig geïntegreerde bedrijven alleen het deel van de omzet in beschouwing genomen van de groothandels- of verwerkingsactiviteiten op land. Doordat deze bedrijven ook de verwerking (vriezen van gevangen vis) aan boord kennen vanuit de visserijbedrijven in eigendom, is vooral gekeken naar de exportwaarde van de aangelande diepgevroren vis in verhouding tot de totale omzetomvang. Voor de werkgelegenheid is voor deze geïntegreerde bedrijven ook alleen het personeel gerekend dat betrokken is bij de verwerkings- of groothandelsactiviteiten op land op basis van KvK-gegevens. De totale omzet en werkgelegenheid (inclusief de visserijactiviteiten door geïntegreerde bedrijven op zee) is ook apart van de tabel 1.1 benoemd in dezelfde paragraaf.

Referenties

Beukers, Rik, 2015. De Nederlandse visverwerkende industrie en visgroothandel; Economische analyse van de sector, ontwikkelingen en trends. Wageningen, LEI Wageningen UR (University & Research centre), LEI Report 2014-026. 84 blz.; 20 fig.; 44 tab.; 7 ref.

Eurostat, 2019. <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/newxtweb/>

RVO, 2019. Informatie over sancties Rusland: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/internationaal-ondernemen/landenoverzicht/rusland/sancties-rusland>

Turenhout, M., Hamon, K., Hintzen, N., Poppe, K. 2017. Brexit and the Dutch Fishing Industry. Wageningen Economic Research. Published in: Agricultural Economics Society and European Association of Agricultural Economists (EAAE). EuroChoices 16(2). <https://doi.org/10.1111/1746-692X.12159>

Visserij in Cijfers, 2019. Logboekgegevens uit het BedrijvenInformatieNetwerk en Visserij Registratie en Informatie Systeem (VIRIS) bewerkt door Wageningen Economic Research: www.visserijincijfers.nl.

Contact

Wageningen Economic Research
Postbus 1, 2501 AA Den Haag
2595 BM Den Haag
www.wur.nl/economic-research

Geert Hoekstra
Economisch onderzoeker
T +31 (0)70 335 8330
E geert.hoekstra@wur.nl

2019-079b